

РЕЦЕНЗИЯ

От: *Доц. д-р Доброслав Емилов Моллов*

Университет за национално и световно стопанство

Научна специалност: „Световно стопанство и Международни икономически отношения“

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *професионално направление „3.8. Икономика“*, *научна специалност „Световно стопанство и Международни икономически отношения (Международен бизнес)“* в УНСС

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 3313 от 05.12.2023 г. на Зам.-ректора по научноизследователска дейност и международно сътрудничество на УНСС

Автор на дисертационния труд:

Магдалина Иванова Генова

Тема на дисертационния труд:

„Аутсорсингът – фактор за конкурентоспособни иновационни решения в международния бизнес“

1. Информация за дисертантката

Дисертантката Магдалина Иванова Генова се е обучавала по докторска програма към катедра „Международни икономически отношения и бизнес“, факултет „Международна икономика и политика“ на УНСС по научна специалност „Световно стопанство и Международни икономически отношения (Международен бизнес)“, като е зачислена съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 882 от 14.04.2015 г. Обучението е осъществено през периода 2015-2022 г. в задочна форма. Научен ръководител на докторантката е проф. д.ик.н. Бистра Николова Боева.

Магдалина Генова е отчислена с право на защита съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 363 от 25.02.2022 г.

Магдалина Генова е завършила е средното си образование в 9-а Френска езикова гимназия „Alphonse de Lamartine“, гр. София, а висшето – в УНСС, където се е дипломирала като бакалавър по Международни икономически отношения и магистър по Международен бизнес. Изучавала е и френска и испанска филология в СУ „Св. Климент Охридски“.

Положително впечатление прави фактът, че Магдалина Генова има богат и разнообразен практически опит, който е започнал веднага след завършването на средното образование. Дисертантката последователно е заемала различни длъжности в редица компании и организации – учител по френски език, мениджър, главен административен директор, старши ръководител проекти, бизнес консултант, ръководител на отдел за управление на проекти и програми. Към настоящия момент Магдалина Генова работи като старши ръководител ИТ проекти и програми в SoftwareOne, гр. София.

Владее английски, френски, испански и руски език. Притежава няколко технически сертификата, свързани с управлението на проекти.

Познавам Магдалина Генова още от обучението ѝ като магистър в УНСС и мога категорично да потвърдя, че тя притежава задълбочени теоретични и практически знания в сферата на международния бизнес, информационните технологии и управлението на проекти, отлични комуникационни и презентационни умения, умения за работа в екип и технически умения и компетентности.

Дисертантката е изпълнила точно, коректно и съвестно своя индивидуален план. Свидетелство за това са положителните оценки от научния ѝ ръководител и положителните годишни атестации от обучаващата катедра „МИО и бизнес“.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд е в обем от 277 страници, от които 223 страници са основен текст. Разработката се състои от заглавна страница, съдържание, списъци на таблиците, фигурите и приложенията, увод, три глави, заключение, използвана литература и 14 приложения. В разработката са използвани и коректно цитирани значителен брой литературни източници – 210, от които 19 публикации на български език, 176 публикации на английски език и 15 изследвания, доклади и стандарти на български и международни агенции и

организации. Сред тях се открояват публикации на водещи български и чужди автори в областта на международния бизнес, мениджмънт и маркетинг, управлението на проекти, управлението на знанието и иновациите. Това е доказателство за високата степен на информираност на авторката не само по темата на дисертационния труд, но и в направлението „Световно стопанство и МИО“ като цяло. Разработката съдържа прилежно разработени 16 таблици и 16 фигури. Езикът и стилът на изложението са ясни и точни, с необходимата степен на научност на изказа, а форматирането на текста, фигурите и таблиците – на изискуемото за дисертационен труд високо ниво.

Безспорно темата за аутсорсинга в контекста на международния бизнес и иновациите, макар и не съвсем нова като област на изследване в теорията и практиката, е достатъчно актуална към днешна дата. Актуалността произтича от няколко фактора. Първо, в днешно време компаниите, опериращи зад граница, са изправени пред редица предизвикателства, свързани с динамиката на международната бизнес среда и произтичащите от нея рискове. Едно от предизвикателствата е изграждането и поддържането на конкурентни предимства, както и усъвършенстването на конкурентоспособността на международните компании. А аутсорсингът е източник на конкурентни предимства и фактор за тяхното подобряване, както и предпоставка за създаването на нови продукти. От друга страна, България е известна със своята добре развита ИТ индустрия и с наличието на висококвалифицирани специалисти в тази област. Поради тази причина много чужди компании предпочитат да се възползват от задграничното прехвърляне на дейности, за да получат достъп до различни ИТ услуги, предлагани от специализираните български ИТ компании. Следователно изследванията в областта на аутсорсинга и в частност, иновационния ИТ аутсорсинг, са интересни, актуални и полезни. В този смисъл избраните от авторката специфични обект и предмет на дисертацията придават на дисертационния труд висока степен на значимост за теорията и практиката.

Всички тези особености пораждаат изследователския проблем, който си поставя за разрешаване авторката на дисертационния труд, конкретизиран в мотивите, обекта, предмета, основната цел, изследователските задачи, тезата и хипотезите. Дисертантката определя като основна цел на своя дисертационен труд да проучи връзката между иновационния аутсорсинг и конкурентоспособността. Тук е мястото да се акцентира върху интердисциплинарния подход, който произтича от темата, и който е умело използван от авторката чрез съчетаване и

интерпретиране на теоретични знания и практически умения от различни научни области – икономика, управление, информационни технологии.

Структурата на дисертацията е издържана от логическа гледна точка и добре аргументирана от авторката още в увода, което ѝ е позволило да обвърже логиката на изложението с поставената основна изследователска цел и конкретните задачи за нейното постигане, както и с формулирането на основната теза и хипотезите на изследването. В увода последователно са представени актуалността на изследвания проблем, мотивите за избора на темата, обектът и предметът, целта и задачите, тезата и хипотезите, методологията на изследването и структурата на изложението. Обект на дисертацията е иновационният ИТ аутсорсинг в международния бизнес, а предмет на изследване – влиянието на иновационния аутсорсинг върху конкурентоспособността на компаниите, опериращи зад граница. Основната теза на дисертационен труд е, че стратегическото решение на компаниите за международен аутсорсинг на иновационни дейности променя парадигмата за ресурсното осигуряване при аутсорсинга и неговия принос като конкурентно предимство. Тази теза е конкретизирана в две хипотези, чиято валидност е проверена в емпиричното изследване. Коректно и изчерпателно са пояснени и ограниченията на изследването, както и методиката на информационното осигуряване.

Първа глава на дисертационния труд представя същността и основните характеристики на аутсорсинга, неговите предимства и присъщите му рискове в контекста на международния бизнес, еволюцията на аутсорсинга и теоретичните възгледи, които формират основата на концепцията за международен аутсорсинг. Потърсена е и успешно е приложена гледната точка на международния бизнес относно разглежданата проблематика. Главата завършва с основни изводи и референция към първата хипотеза.

Втора глава се фокусира върху аутсорсинга в сферата на информационните технологии и по-конкретно – върху иновационния ИТ аутсорсинг. Тук ИТ аутсорсингът е разгледан от стратегическа гледна точка и в контекста на приноса му за иновационната дейност на компанията. Коментирани са и рисковете и заплахите, свързани с прехвърлянето на ИТ дейности. Тази глава също завършва с обобщения и изводи, както и референция към втората хипотеза на изследването.

Трета глава има практически характер. Тя представя резултатите от собствени кабинетни и полеви проучвания. В началото на главата подробно е представена методологията на изследването. Изследвани са два казуса от практиката и са представени, анализирани и коментирани резултатите от проведени полуструктурирани интервюта. Използвани са

подходящи качествени и количествени методи за изследване. Посочени са основните изследователски приноси на дисертационния труд и са представени насоки за бъдещи изследвания по разглежданата проблематика. В края на главата са дадени полезни и аргументирани препоръки към българските компании с оглед повишаването на тяхната конкурентоспособност на националния и международния пазар, както и към българските институции с цел подобряването на репутацията и привлекателността на България като дестинация за аутсорсинг на иновативни проекти и дейности с висока добавена стойност.

В заключението в обобщен вид са представени основните изводи от дисертационния труд и подробно е коментирана валидността на двете хипотези и на основната изследователска теза на дисертационния труд.

Като резюме, въз основа на представения по-горе анализ в структурен и съдържателен аспект на рецензирания дисертационен труд, както и изтъкнатите положителни характеристики, следва да се постави цялостна положителна оценка на структурата и съдържанието на разработката.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Като основен научен резултат на представения за рецензиране дисертационен труд може да се посочи валидирането на двете хипотези, както и доказването на основната теза на изследването. Използвани са традиционни научно-изследователски методи, като следва да се подчертае следването на холистичен и интердисциплинарен подход към изследването, произтичащи от спецификата на разглежданата тема. Въз основа на емпиричните изследвания са постигнати и значими за практиката научно-приложни резултати, намерили израз в препоръките към българските компании и институции.

В рамките на първа и втора глава на дисертацията се разкриват задълбочените теоретични познания на авторката, способността ѝ да сравнява, критично да анализира и да интерпретира различни виждания и концепции на отделни автори и теоретични школи. В трета глава проличават аналитичните умения на дисертантката, способността ѝ да съпоставя теоретичните постановки с практиката, да търси практическото приложение на отделните теории и концепции, както и умело да борави с различни изследователски методи и инструменти.

Считам, че формулираните още в увода изследователски задачи са изпълнени от дисертантката, а поставената основна цел на дисертационния труд е постигната. Доказателство за този факт са и основните изводи, обобщени в заключението на разработката. Това ми дава основание да поставя положителна оценка на получените научни и научно-приложни резултати.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам и оценявам положително виждането на авторката относно предложените от нея научни и научно-приложни приноси, като бих ги обобщил по следния начин:

- *научни приноси:* систематизирано и обогатено е актуалното знание по специфичен и сравнително слабо изследван в неговата цялост проблем от областта на международния бизнес, мениджмънт и маркетинг, а именно: водещата роля на аутсорсинга и в частност на ИТ аутсорсинга за насърчаване на иновациите, което води до утвърждаване и засилване на конкурентните предимства на компаниите и им осигурява възможност успешно да функционират в съвременната динамична международна бизнес среда;
- *научно-приложни приноси:* извършено е собствено емпирично изследване, като резултатите от него са послужили за формулиране на практически значими изводи, както и препоръки към българските компании и институции.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Дисертантката Магдалина Генова е посочила три публикации по темата на дисертационния труд:

- Генова, М., (2017). Възможности за постигане на иновации чрез аутсорсинг. Сборник „Членството на България в Европейския съюз: девет години по-късно“, УНСС, София.
- Генова, М., (2018). Връзка между аутсорсинг и иновации при информационните технологии. Сборник „Членството на България в Европейския съюз: девет години по-късно“, УНСС, София.
- Генова, М., (2020). Връщането на дейности при транснационалните корпорации – теоретични и терминологични

рамки. Сборник „Членството на България в Европейския съюз: дванадесет години по-късно“, УНСС, София.

И трите публикации са доклади, представени по време на традиционната ежегодна научна конференция, организирана от катедра „МИО и бизнес“ в УНСС. Те са публикувани в авторитетни издания и са изцяло по темата на дисертационния труд и в рамките на научната специалност на дисертантката. Докладите по същество доразвиват отделни конкретни теми от предметната област на дисертацията. С тези публикации дисертантката отговаря изцяло на минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ съгласно Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

Давам положителна оценка на публикациите. В допълнение, тъй като представените научни доклади са публикувани в авторитетни научни издания, индексирани в СЕЕОЛ, давам положителна оценка и на степента на разпространение на получените резултати в научната литература.

6. Оценка на автореферата

Представеният от дисертантката Магдалина Генова автореферат е в обем от 45 страници, от които 43 са основен текст. Той е коректно и прилежно изготвен, отговаря на изискванията и отразява в пълна степен най-важните аспекти от съдържанието на дисертационния труд, както и основните изводи и обобщения. В автореферата са представени и основните приноси на дисертацията, а в края му е включен списък на публикациите по темата на дисертационния труд. Внимателното запознаване с текста на автореферата, както и съпоставянето му с текста на дисертационния труд, ми дават основание да дам положителна оценка на представения от дисертантката автореферат.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към дисертационния труд могат да се отправят и някои критични бележки. Бих искал да подчертая обаче, че те не намаляват общото положително впечатление от представения за рецензиране труд и следва да се приемат от авторката по-скоро като препоръки за бъдещи изследвания:

- посочване и коментиране на вижданията и дефинициите и на други водещи и утвърдени български и чуждестранни автори в областта на международния бизнес, мениджмънт и маркетинг, както и в областта на информационните технологии в контекста на икономиката и бизнеса;
- прецизиране на някои по-специфични понятия и техните дефиниции, вкл. техните български преводи;
- по-добро подчертаване и засилване на международния елемент в дисертационния труд, в т.ч. чрез подходящи примери от практиката.

Имайки предвид ограничения и недостатъчен брой изследвания в специфичната предметна област на рецензирания от мен дисертационен труд препоръчвам на авторката Магдалина Генова да го публикува в цялост и/или като отделни части под формата на книга, предназначена за по-широка аудитория, включително и с оглед достигането на изводите и препоръките до българските компании и институции, за които те са предназначени.

8. Заключение

В заключение, като имам предвид актуалността на разглежданата в дисертационния труд проблематика, научните и научно-приложните приноси на разработката, показаните задълбочени познания и положените сериозни и успешни усилия от страна на дисертантката за анализ, както и цялостната ѝ работа по време на обучението за доктор по икономика в УНСС, поставям висока положителна оценка на рецензирания труд и на неговата авторка.

Гласувам убедително **ЗА** присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Магдалина Иванова Генова по научна специалност „Световно стопанство и Международни икономически отношения (Международен бизнес)“, професионално направление „3.8. Икономика“.

София, 08.02.2024 г.

Доц. д-р Доброслав Моллов